

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 43/06-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. apríla 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti V. H., bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. J. Z., B., ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002, za účasti Okresného súdu Bratislava III, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. V. H. **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** uhradiť V. H. trovy právneho zastúpenia 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. Z., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 43/06 z 28. februára 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť V. H. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 21. októbra 2002 okresnému súdu návrh „... *na začatie konania pre porušovanie zmluvy na výkon správy...*“.

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie právoplatne skončené.

V sťažnosti sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a súčasne žiadala, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 6 NcC 5/2002 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania:

- 21. októbra 2002 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky na začatie konania pre „*porušovanie zmluvy na výkon správy bytu*“,

- 15. októbra 2003 bolo okresnému súdu doručené „*doplnenie žalobného návrhu*“ sťažovateľky, v ktorom okrem iného žiadala o „*vytýčenie termínu pojednávania*“,

- uznesením zo 4. novembra 2003 vyzval okresný súd sťažovateľku, aby v lehote 10 dní odstránila vady návrhu z 21. októbra 2002 doplneného podaním z 15. októbra 2003,

- 28. novembra 2003 bola okresnému súdu doručená „*špecifikácia žalobného návrhu*“, ktorou sťažovateľka reagovala na uznesenie okresného súdu,

- uznesením z 15. januára 2004 okresný súd znovu vyzval sťažovateľku, aby v lehote 10 dní odstránila vady návrhu z 21. októbra 2002 „*v znení jeho doplnkov*“,

- 2. februára 2004 bolo okresnému súdu doručené „*Doplnenie petitu k žalobnému návrhu zo dňa 21. 10. 2002 a k podaniu zo dňa 28. 11. 2003*“,

- výzvou zo 16. marca 2004 vyzval okresný súd sťažovateľku, aby zaplatila súdny poplatok za návrh,

- 26. marca 2004 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľky o oslobodenie od povinnosti platiť súdny poplatok,

- listom z 20. augusta 2004 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby v lehote 10 dní doručila vyplnené a potvrdené tlačivo „Potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch“,

- 3. septembra 2004 bolo okresnému súdu doručené vyplnené a potvrdené tlačivo o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch sťažovateľky,

- 13. mája 2005 bol vydaný pokyn na pridelenie veci inému zákonnému sudcovi,

- listom z 22. marca 2006 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby v lehote 10 dní okresnému súdu doručila vyplnené a potvrdené tlačivo „Potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch“.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal 28. februára 2006 na ďalšie konanie IV. senát ústavného súdu. Od 1. marca 2006 v súlade s rozvrhom práce na rok 2006 sa sudca spravodajca Ján Luby stal členom II. senátu ústavného súdu a veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Ján Luby, prerokúva II. senát ústavného súdu. Z tohto dôvodu túto vec prerokoval a vo veci samej rozhodol II. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj pokiaľ sa týka čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, pričom za súčasť tohto kritéria sa považuje aj povaha veci a o čo ide sťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Pokiaľ ide o posúdenie veci podľa kritéria zložitosti, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť (skutkovú, právnu alebo procesnú prekážku), na základe ktorej - samostatne alebo v spojení s inými - by mohol napadnuté konanie posúdiť ako zložitú. Hoci predmetom sporu sú okrem iného aj finančné nároky sťažovateľky, ide o vec, ktorá po právnej a skutkovej stránke patrí k štandardnej agende všeobecných súdov. Taktiež je potrebné poznamenať, že k dokazovaniu dosiaľ nedošlo, keďže nebolo vykonané žiadne pojednávanie.

2. Sťažovateľka návrh na konanie viackrát dopĺňala a bližšie špecifikovala uplatňované nároky. Pokiaľ to bolo na podnet konajúceho súdu, jej reakcie boli vždy promptné, takže túto okolnosť nemožno pripísať na ťarchu sťažovateľky a ani nemala významný vplyv na predĺženie priebehu konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnom konaní a konštatuje, že okresný súd bol v preskúmvanom konaní od 21. októbra 2002 do 4. novembra 2003 a od 3. septembra 2004 do 22. marca 2006 bez akýchkoľvek zákonných dôvodov viac ako 2,5 roka úplne nečinný.

Vzhľadom na uvedenú nečinnosť okresného súdu, ako aj so zreteľom na to, že v doterajšom priebehu konania neboli vo veci vykonané efektívne úkony smerujúce k odstraňovaniu právnej neistoty, je potrebné konštatovať, že v konaní došlo k zbytočným priet'ahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním účastníkov konania, ale postupom okresného súdu.

Okresný súd v doterajšom priebehu konania realizoval iba jednoduché úkony, ktoré svojím charakterom patria do štádia prípravy prvého pojednávania vo veci, čo je vzhľadom na termín začatia konania neadekvátne.

V tejto súvislosti ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre uviedol, že závažnosť doby nečinnosti súdu sa zvyšuje, keď po nej nasledujú jednoduché úkony, ktoré si nevyžadujú dlhodobé štúdium alebo inú prípravu (napr. III. ÚS 101/01).

Pokiaľ okresný súd svoju nečinnosť ospravedlňoval práceneschopnosťou konajúcej sudkyne, ako aj vysokým počtom nevybavených vecí u jednotlivých sudcov, v tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezavazujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (napr. I. ÚS 127/04).

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadost'účinenia v sume 40 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že je neprimerane dlho vystavená právnej neistote a dlhodobá stresová situácia zhoršuje jej zdravotný stav.

Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'účinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'účinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý

spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 NcC 5/2002, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 30 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. Z. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti), a to v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za každý úkon po 2 730 Sk a 2 x 164 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 5 788 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2006